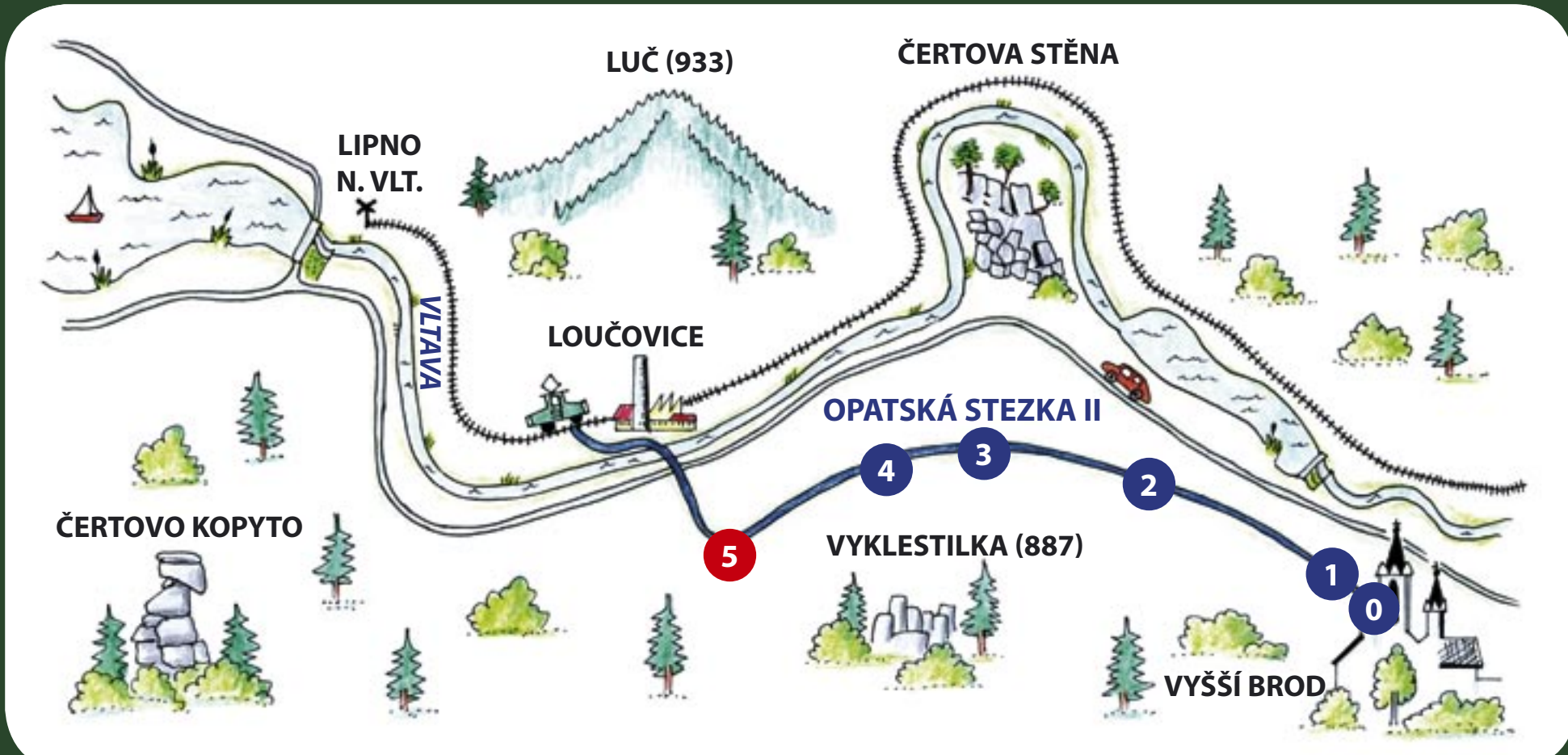
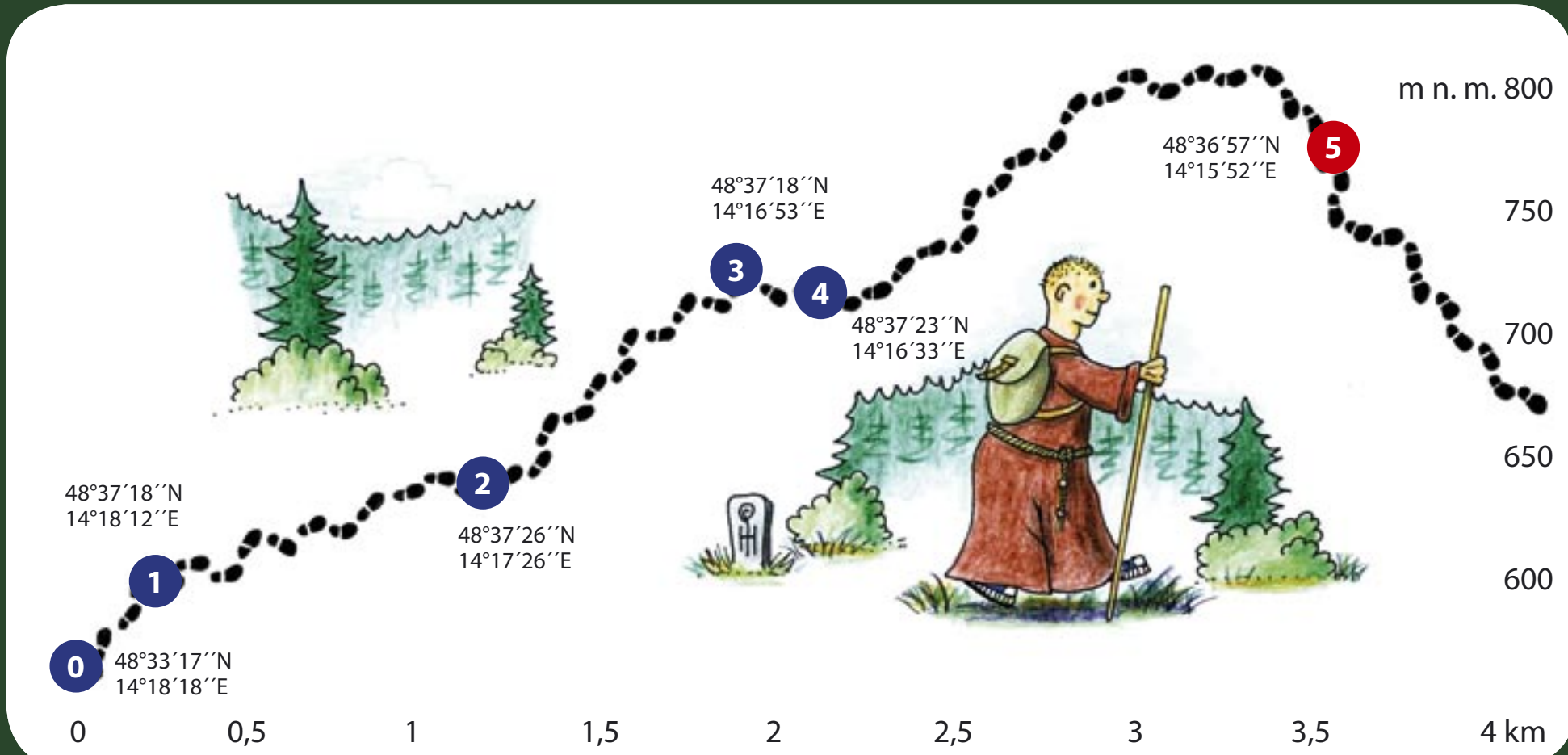

LESYČR

OPATSKÁ STEZKA II – tabule č. 5 Der Abtweg II – Tafel Nr. 5

 Modrá značka Vás z Vyššího Brodu zavedla nad obec Loučovice a odtud směřuje kolem papírní Vltavský Mlýn na louč-
vické nádraží. Z Loučovic je pak možno vrátit se do Vyššího Brodu místní železnici, případně si údolí řeky Vltavy kolem Čertových
prouků pod Čertovou stěnou projít pěšky a do Vyššího Brodu dojít po levém břehu vyrovnávací nádrže Lipno II. po zelené
turistické značce. Žlutá turistická značka odtud směřuje na vrch Vyklestitka a pak dál kolem vodopádu sv. Wolfganga do Vyššího
Brodu. Ještě před vodopády v údolí Menší Vltavice je možno žlutou značku opustit a do Vyššího Brodu dojít po zelené přes
poutní místo Maria Rast. Z Vyklestitky lze také sejít po červené značce přes bývalou obec Pošlák zpět na tuto stezku a pak kolem
Čertovy stěny a přírodního potrubí bývalé elektrárny Spiro a synové pokračovat do Vyššího Brodu po pravém břehu vyrovnávací
nádrže Lipno II.

 Der blau markierte Wanderweg führt Sie von Vyšší Brod bis zur Anhöhe von Loučovice, von hier ab führt er weiter an der
Papierfabrik „Moldaumühl“ vorbei zum Bahnhof. Von Loučovice nach Vyšší Brod können Sie auch mit der Lokalbahn zurückfah-
ren. Eine wunderschöne Wanderung können Sie durch das Moldau-Tal unternehmen: Vyšší Brod erreichen Sie über das linke
Flussufer, Sie gehen an den Teufelsschwellen unterhalb der Teufelsmauer vorbei und dann weiter entlang des Stausees Lipno II
auf dem grün markierten Wanderweg. Der gelb markierte Wanderweg führt Sie von hier aus zum Berg Vyklestitka (Wiklfskirche),
dann zu den Wasserfällen des hl. Wolfgang und weiter nach Vyšší Brod. Noch bevor Sie die Wasserfälle erreicht haben, können Sie
den gelb markierten Wanderweg verlassen und nach Vyšší Brod auf dem grünen Wanderweg über den Wallfahrtsort Maria Rast
zurückkehren. Vom Berg Vyklestitka können Sie auf dem rot markierten Weg über die ehem. Ortschaft Poschlag (Výšina) hierher
zurückkommen und an der Teufelsmauer vorbei und entlang der Wasserleitung des Kraftwerks Spiro & Söhne am rechten Ufer
des Stausees Lipno II. ihren Marsch nach Vyšší Brod fortsetzen.

5a – LOUČOVICE. Spisovatel Adalbert Stifter (*1805 †1868) znal jistě důvěrně tento kraj. Můžeme se o tom
přesvědčit v jeho románu Lesní poutník, Hory v kraji se jmenují Loučovické, a i o té skupině domků, co tu stojí, se
mluví jako o Loučovících“. Vzpětí se zmiňuje o lesních porostech, kterými právě procházíte, „Okna těchto domů
hledí přes vodu na hustý, nadmíru svěží, nadmíru hluboký jehličnatý les, který se v mírném stoupání doširoka
prostrá po kopcích“. Popisuje i údolí Vltavy pod Čertovou stěnou: „Ale daleko opravdovější a krásnější se to
všechno jeví pak až doleji od Loučovic, kde se tyčí družina skalisek, stromů je stále méně a menších a menších,
množí se kamení a to posléze nemírnou hojností krajiny vévodí. Všude kolem se válejí rozbité, na padrt roztržiténé
kameny, vzhůru se tyčí mohutná skalní hmota a svou šedou hrůi vzpíná z té říše zkázy všude kolem dokola...“.

5b – VLTAVSKÝ MLÝN. O samém počátku stavby papírny v Loučovících je uvedeno v kronice Vltavského mlýna
bratří Poráků z roku 1937 toto: „Abych seznal sílu horního toku Vltavy, cestoval jsem s Ing. Wilhelmem fy. Briegleb,
Hansen a spol. z Gothy, horním vltavským povodím. Přišli jsme z Horní Planě v podvečer 30. září 1884 do Lipna.
Stáli jsme překvapení vodní silou, která se tu v nesčetných peřejích hnala od Lipna k Vyššímu Brodu. Proudila
před námi nevyužitá. Provedli jsme 1. a 2. října 1884 první zaměřování a pustili jsme se ihned do práce. Zakrátko
jsem získal vodní právo od majitele Scherhaufera a hoření hospodářství Schmalzseppla v Lipnu. 4. a 5. listopadu
1884 získal jsem nečinně ležící vodní sílu a Sensenhamru, patřící klášteru Vyšebrodskému. S pomocí dobrých
přátel pracoval jsem dále a ještě téhož měsíce mohl jsem své máti pí Anně Porákové, rozené Faltsivé, předložit
plán na využití loučovické vodní síly a vybudování továrny na buničinu s příslibem dobré budoucnosti.“ (Arnošt
Porák).

5c – OBŘÍ HRNCE. V celém úseku řeky Vltavy od Loučovic až po bývalou hájenku pod Čertovou stěnou můžeme
pozorovat tzv. „evorzní jevy“. Výmolnou činností vířící vody zde před dostavěním Lipenské přehradní nádrže
vznikaly tzv. „evorzní tvary“, známé především jako tzv. „obří hrnce“. Velkou vodní silou unášený písek a valouny,
hromadící se ve vodních vírech pozvolna vybrušovaly tvrdou horninu. Vytvářely tak v balvanech kuželovité až
válcovité prohlubně, většinou eliptického, zřídka kruhového půdorysu. Některé obří hrnce dosahují průměru až
jednoho metru a přibližně stejné hloubky. Dnes, kdy korytem Vltavy protéká minimální množství vody, již k tzv.
„evorzi“ nedochází a nové obří hrnce nevznikají.

5d – KATASTROFY. Podobně jako v letech 2007 (orkán Kyrrill) a 2008 (vichřice Emma), ani v minulosti nebyly
zdejší lesní porosty ušetřeny velkými kalamit. V kronice Vyššího Brodu je první zápis o vichřici z 19. července
1793 a uvádí, že „mnoho stromů bylo vyvráceno“. „Velké škody v lesích“ jsou pak uváděny z 16. ledna 1902
a také z 16. července a 15. srpna roku 1922. Asi největší škody pak napáchala vichřice dne 4. července 1929:
„Po sedmé hodině večer se zvedla strašlivá vichřice. Přestože trvala přibližně čtvrt hodiny, přinesla obrovskou
zkázu. V okolních lesích se silné stromy lámaly jako sirky, kmeny klesly jeden přes druhý. Z mnoha polesí čněly jen
pahýly polámaných a vyvrácených stromů do výše. Vichřici padlo za obět přibližně 100 000 plošmetrů vyvrácených
stromů“. V Loučovících byl touto vichřicí zbořen i 70 metrů vysoký tovární komín Porákovy papírny.

5e – LOKÁLNÍ ŽELEZNICE. První návrh na stavbu zdejší elektrické železnice vypracoval již koncem 19. století
František Křížík. Použití elektrické traktce bylo výhodnější vzhledem k velmi náročným sklonovým poměrům.
Až založením společnosti „Hohenfurth elektrische Lokalbahnsgesellschaft“ v roce 1909 mohlo dojít ke stavbě
lokální železnice. Hlavními podřílníky byli cisterciácký řád kláštera ve Vyšším Brodě (Bruno Pammer, opatem
v l. 1902 – 1924) a majitel papírny Vltavský Mlýn (Arnošt Porák). Stavba 22,742 km dlouhé elektrické železnice
Certlov (Rybník) – Lipno byla zahájena v březnu roku 1910. Výškový rozdíl mezi nejvýše (Lipno) a nejnižší (Horní
Mlýn – Herbertov) položeným místem na trati činil 135 metrů. Napájení vozů stejnosměrné trakční proudové
soustavy 1200 V zajišťovala vodní elektrárna Horní Mlýn (Obermühle). Pro nákladní dopravu byla trať uvedena
do provozu 18.10., pro osobní dopravu pak 17. 12. 1911.

5f – LOUČOVICKÝ JEZ. Jez na Vltavě pod Loučoviciemi využívá k regulaci výšky vodní hladiny pohyblivý
hydrostatický uzávěr soustavy Huber-Lutz. Je jedním ze tří takovýchto jezů, které u nás byly postaveny. Byl
vystavěn v letech 1928 – 29 jako náhrada původního jezu, který byl o několik desítek metrů výš. Stejně jako
u původního jezu byla zadržena voda Vltavy na pravé straně jezu odváděna do přírodního kanálu elektrárny
firmy Spiro a synové. Pohyblivá koruna jezu je rozdělena do dvou polí o délce 14,6 m. Zvedání a sklápění koruny
se děje pouze na principu přepouštění vody pod jezové klapky s využitím jejího tlaku. Jez byl doplněn jalovou
základovou výpustí o šířce 3 metry. Po výstavbě přehrady Lipno byl jez vyřazen z provozu a chátral. Historická
konstrukce tohoto unikátního jezu byla v roce 2003 opravena a znovu uvedena do provozu. Zároveň došlo na jezu
ke zřízení malé vodní elektrárny.

Text: Miroslav Kubišta, překlad do němčiny: Jiří Franc

5a – Krajina u Loučovic (K. Liebscher)
Landschaft bei Loučovice/Kienberg (K. Liebscher)

5b – Papírna Sv. Prokop (Foto J. Seidel 1903)
Papierfabrik St. Prokop (Foto J. Seidel 1903)

5c – Balvan s obřím hrncem
„Strudeltopf“ im Felsblock

5d – Po vichřici 4. července 1929
Nach dem Gewittersturm am 4. Juli 1929

5e – Železnice pod Loučoviciemi (Foto J. Seidel)
Eisenbahn unterhalb von Loučovice/Kienberg (Foto J. Seidel)

5f – Jez s pohyblivou korunou
Wehranlage mit beweglicher Krone

5b – Papírna Vltavský Mlýn (Foto J. Seidel 1909)
Papierfabrik „Moldaumühl“ (Foto J. Seidel 1909)

5c – Koryto Vltavy u Loučovic
Flussbett der Moldau in der Nähe der Gemeinde
Loučovice/Kienberg

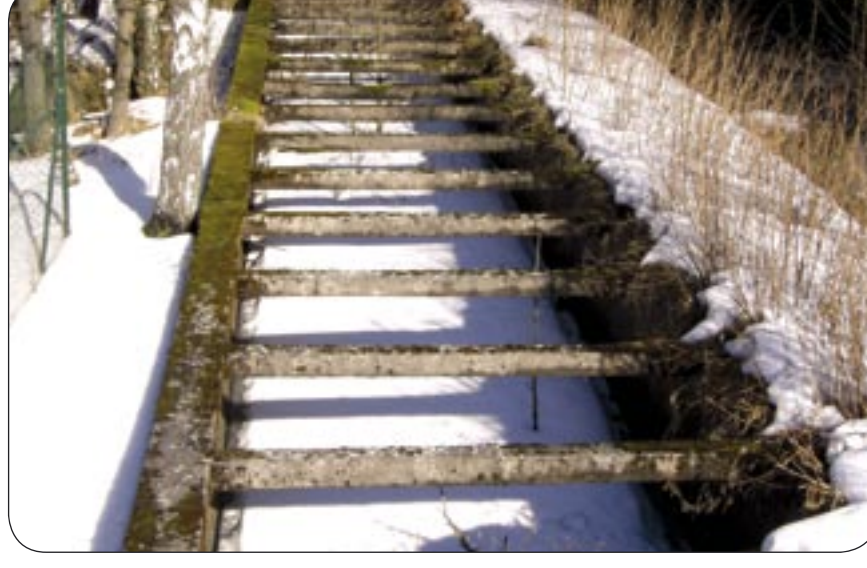
5c – Jeden z obřích hrnců
Einer der Strudeltopfe

5d – Následky orkánu Kyrrill (2007)
Die Folgen des Orkans Kyrrill (im Jahr 2007)

5e – Trať pod kamenným morem
Eisenbahn unterhalb des „steinernen Meers“

5f – Kanaál elektrárny Spiro
Wasserkanal des Elektrizitätswerks Spiro

5a – LOUČOVICE (KIENBERG). Dem Böhmerwaldlicher Adalbert Stifter (*1805 †1868) war das Land sicherlich
sehr gut vertraut. In seiner Novelle „Der Waldgänger“ schreibt er: „Die Berge in der Gegend heißen die Kienber-
ge, und auch bei der Häusergruppe, die da steht, heißt es „im Kienberg“. Unmittelbar darauf berichtet er über
die Wälder, die wir durchschreiten: „Über das Wasser hinüber schauen die Fenster dieser Häuser auf dichten,
sehr frischen, sehr dunkeln Nadelwald, der mäßig ansteigend sich in großer Breite über die Berge hinauslegt.“
Stifter beschreibt auch das Moldau-Tal unterhalb der Teufelsmauer: „Aber ganz ernst und schöner wird diese
Erscheinung erst weiter unten von Kienberg, wo eine Gesellschaft von Felsen steht, die Bäume immer weniger
und kleiner werden, der Stein sich mehr, und endlich allein in größter Fülle die Herrschaft führt. Zerschlagene
zertrümmerte Steine liegen umher, ein mächtiger Felsenbau erhebt sich und trägt die graue Brust aus dem
ringsum liegenden Reise der Zerstörung empor...“

5b – DIE MOLDAUMÜHL. Über den eigentlichen Anfang der Papierfabrik in Kienberg (Loučovice) lesen wir
in der Chronik der Mühle der Brüger Porak aus dem Jahr 1937 folgendes: „Um die Kraft des Oberlaufs der Moldau
zu entdecken, reiste ich mit Ing. Wilhelm von der Firma Briegleb, Hansen & Co. durch das obere Moldau-Gebiet.
Wir kamen von Oberplan am Abend, den 30. September 1884. Von der Wasserkraft überwältigt standen wir und
schauten auf das von Lippen nach Hohenfurth in unzähligen Stromschnellen eilende Wasser. Es floss vor uns,
ohne dass die Wasserkraft genutzt wäre. Am 1. und 2. September 1884 führten wir erste Messungen durch und
gingen gleich an die Arbeit heran. In Kürze erwarb ich das Wasserrecht vom Rechthinhaber Scherhauser sowie
die Wirtschaft von Schmalzseppel in Lippen. Am 4. und 5. November 1884 erwarb ich das dem Kloster Hohen-
furth gehörende Wasserrecht in Sensenhammer. Mit Hilfe von guten Freunden konnte ich weiter arbeiten und
noch im gleichen Monat konnte ich meiner Mutter, Frau Anna Porak, geborene Falts, den Plan für die Nutzung
der Kienberger Wasserkraft und für die Errichtung einer Zellulosefabrik mit Aussichten auf eine vielverspre-
chende Zukunft vorlegen.“

5c – STRUDELTOPFE. Auf dem gesamten Abschnitt der Moldau zwischen Loučovice bis zum ehem. Forsthaus
unterhalb der Teufelsmauer können wir sog. Evorsionserscheinungen beobachten. Es sind Vertiefungen, die auf-
grund der Fluvialdynamik des Wasserstroms vor der Fertigstellung des Stausees Lipno entstanden und die als
Kokl bezeichnet werden. Bekannt sind sie vor allem unter der Bezeichnung „Strudeltopf“. Mitgeführter Sand und
Gesteinsbruchstücke schleifen die Gewässersohle. Durch Strudel und Wasserwalzen bilden sich trichter- oder
kesselförmige Vertiefungen, vor allem elliptischen, seltener runder Formen. Manche Strudeltopfe erreichen einen
Durchmesser von bis zu einem Meter und sind ungefähr genau so tief. Heute, weil durch das alte Flussbett nur
noch eine minimale Wassermenge durchgelassen wird, ist die auskolkende Tätigkeit des Wassers, die Evorsion
heißt, nicht mehr vorhanden.

5d – KATASTROPHEN. Ähnlich wie 2007 (Orkan Kyrrill) und 2008 (Sturm Emma) blieben den hiesigen Waldbestän-
den auch in der Vergangenheit große Kalamitäten nicht erspart. Im Gedenkbuch der Stadtgemeinde Hohenfurth
finden wir die erste Eintragung über einen Sturm vom 19. Juli 1793: „...viele Bäume wurden ausgerissen.“ „Große
Forstschäden“ wurden am 16. Jänner 1902 und am 16. Juli und am 15. August 1922 verzeichnet. Die wahrschein-
lich größten Verübe der Sturm am 4. Juli 1929: „Nach sieben Uhr abends begann ein fürchterlicher
Sturm zu toben. Obwohl er nur etwa eine Viertelstunde andauerte, brachte er eine große Verwüstung. In den
umliegenden Wäldern brachen starke Bäume wie Holzzünder, Stämme fielen übereinander. In vielen Waldungen
ragten Stümpfe der gebrochenen und ausgerissenen Bäume zur Höhe empor. Dem Sturm fielen etwa 100 00
Festmeter von abgeknickten Bäumen zum Opfer.“ In Kienberg (Loučovice) wurde durch den Sturm auch der 70 m
hohe Schornstein der Papierfabrik Poraks geschleift.

5e – DIE LOKALEISENBAHN. Den ersten Entwurf der hiesigen elektrischen Lokaleisenbahn legte am Ende des 19.
Jahrhundert František Křížík vor. Angesichts der anspruchsvollen Neigungsverhältnisse zeigte sich die Nutzung
des elektrischen Zugbetriebs als sinnvoll. „Die Hohenfurth elektrische Lokalbahnsgesellschaft“ wurde im Jahr
1909 gegründet und zu den Hauptteilhabern gehörte das Zisterzienserkloster in Vyšší Brod (Hohenfurth) (Abt
Brunno Pammer, regierte 1902 – 1924) und der Inhaber der Papierfabrik Moldaumühl (Ernst Porak). Der Bau
der 22,742 km langen elektrischen Eisenbahn von Zartlesdorf/Rybník – Certlov nach Lippnerschwebe/Lipenský
Zdvih (Lipno nad Vitavou) wurde im März 1910 aufgenommen. Der Höhenunterschied zwischen der höchst- und
der tiefstgelegenen Stelle der Bahn betrug 135 m. Das Wasserkraftwerk in Horní Mlýn (Obermühle) lieferte für
die Zugwagen den elektrischen Gleichstrom über eine 1200V-Anlage. Am 18. 10. 1910 begannen hier die Fracht-
züge zu fahren, am 17.12.1911 wurde die Personenbeförderung aufgenommen.

5f – DAS WEHR IN LOUČOVICE (KIENBERG). Das Wehr unterhalb der Ortschaft Loučovice nutzt für die Regu-
lierung der Wasserspiegelhöhe den beweglichen hydraulischen Verschluss der Anlage Huber-Lutz. Das Wehr ist
eines von dreien dieser Art, die bei uns errichtet wurden. Die Anlage entstand in den Jahren 1928 – 29 als Ersatz
des ursprünglichen Wehrs, das sich um etliche Meter weiter stromaufwärts befand. Wie auch bei dem alten Wehr,
wurde das gesammelte Moldau-Wasser auf der rechten Seite des Wehrs in den Kanal des Elektrizitätswerks Spiro
& Söhne geführt. Die bewegliche Krone des Wehrs ist in zwei, je 14,6 m lange Felder geteilt. Das Öffnen und
Schließen der Krone passiert nur nach dem Prinzip der Wasserüberführung unter Wehrklappen, wobei der Was-
serdruck genutzt wird. Das Wehr wurde durch eine 3 m breite Leerlaufschleuse ergänzt. Nach der Errichtung
des Stausees Lipno war das Wehr nicht mehr in Betrieb und sein Zustand verschlechterte sich. Die historische
Konstruktion dieses einzigartigen Wehrs wurde im Jahr 2003 repariert und wieder in Betrieb genommen. Gleich-
zeitig wurde am Wehr ein kleines Wasserkraftwerk erbaut.

Náš tip: Vydejte se také na Meditační stezku Steinbach v St. Oswaldu in Freistadt! Potůček Vás z městečka dovede k poutní kapli a léčivému prameni Maria Bründl.
Meditační texty v češtině a němčině atmosféru tohoto zvláštního silového místa ještě více umocňují.
Unser Tipp: Besuchen Sie auch den Meditationsweg in St. Oswald bei Freistadt! Der Steinbach führt Sie vom Stadtplatz zur Wallfahrts- und Heilwasserkapelle
Maria Bründl. Die Meditationstexte auf Deutsch und Tschechisch unterstreichen die Atmosphäre dieses besonderen Kraftortes.
Trasa/Route: (CZ) V. Brod – Studánky / (A) Weigetschlag – Freistadt – St. Oswald b. Fr. (38 km)

„Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj“
„Společně dosáhneme více“